

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6. De spiritussancti apparitione in specie columbe.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

per baptismum caelum aperitur credentibus, est ex virtute orationis Christi. Vnde signanter Matt. 3. dicitur, qd apertum est ei caelum, idest omnibus propter eum, sicut si Imperator alicui pro alio petenti dicat, Ecce, hoc beneficium non illi do, sed tibi, id est propter te illi, vt Chrysof. dicit super Matth.*

AD PRIMVM ergo dicendum, qd sicut Chrysof. dicit super Matth. qd sicut Christus secundum dispensationem humanam baptizatus est, quamuis ipse propter se baptismum non indigeret: sic etiam secundum humanam dispensationem aperti sunt ei caeli, secundum autem naturam diuinam semper erat in caelis.

AD SECVNDVM dicendum, qd sicut Hierony. dicit super Matt. caeli aperti sunt Christo baptizato, non refectione elementori, sed spiritalibus oculis: sicut & Ezechiel in principio voluminis sui caelos apertos esse commemorat. Et hoc pbat Chrysof. super Mat. dicens, Quod si ipsa creatura, scilicet celum, rupta fuisset, no dixisset, aperti sunt ei: quia quod corporaliter aperitur, omnibus est apertum. Vnde etiam Marci primo expresse dicitur, qd Iesus statim accedens de aqua, vidit apertos caelos, quasi ipsa apertio celorum ad visionem Christi referatur. Quod qd aliqui referunt ad visionem corporalem, dicentes, qd circa Christum baptizatum tantus splendor fulsit in baptismum, vt viderentur caeli aperti. Potest etiam referri ad imaginariam visionem, per quem modum Ezechiel vidit caelos apertos: formabatur enim ex virtute diuina, & voluntate ronis, talis visio in imaginatione Christi, ad designandum, quod per baptismum, caeli aditus hominibus aperitur. Potest etiam & ad visionem intellectualem referri, prout, ff. Christus vidit iam baptismum sanctificato, apertum esse caeli hominibus, quod tamen etiam ante viderat sciendum.

AD TERTIVM dicendum, qd per passionem Christi aperitur celum hominibus, sicut per causam communem apertionis celorum, Oportet tamen hanc causam communem apertionis celorum, singulis applicari ad hoc, quod celum intreat, quod quidem fit per baptismum, secundum illud Rom. 6. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus. Et ideo potius fit merito de apertione celorum in baptismum, quam in passione Christi. Vel sicut Chrysof. dicit super Matth.* baptizato Christo, caeli tantum sunt aperti: postquam vero tyrannu vidit per crucem, quia non erant necessaria portae caelo numquam claudendo, non dicunt Angeli. Aperite portas, ia enim erant aperta: sed, Tollite portas. Per quod dat intelligere Chryf. qd obstacula, quibus prius obstitentibus animae defunctorum introire non poterat caelos, sunt totaliter per passionem Christi ablata: sed in baptismum Christi sunt aperta, quasi manifestata ia via, per quam homines erant in celum intraturi.

AD SECVNDVM dicendum, qd sicut Augustin. dicit 15. de Trinit. absurdissimum est dicere, qd Christus cum iam triginta esset annorum, acceperit Spiritum sanctum, sed venit ad baptismum, sicut sine peccato, ita non sine Spiritu sancto. Si enim de Ioane scriptum est, quod Spiritu sancto replebitur ab utero matris suae, quid de homine Christo dicendum est, cuius carnis ipsa conceptio non carnalis, sed spiritalis fuit? Tunc ergo, idest in baptismum, corpus suum, idest Ecclesiam, prafigurare dignatus est, in qua baptizati precipue accipiunt Spiritum sanctum.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut Augustin. dicit in 2. de Trinita. Spiritus sanctus descendisse dicitur super Christum corporali specie, sicut columba, non quia ipsa substantia Spiritus sancti videretur, quae est inuisibilis, neque ita quod illa visibilis creatura in unitatem personae diuinae assumeretur: neque enim dicitur, quod Spiritus sanctus sit columba, sicut dicitur, quod filius Dei est homo ratione vniuersalis: neque etiam hoc modo Spiritus sanctus visus est in specie columbae, sicut Ioanes vidit agnum occisum in Apocalypsi, vt habetur Apocalyp. 2. illa enim visio facta fuit in Spiritu per spirituales imagines corporum, de illa vero columba nullus unquam dubitauit, quin oculis visa sit. Nec etiam hoc modo in specie columbae Spiritus sanctus apparuit, sicut dicitur 1. ad Corinth. 10. Petra autem erat Christus. Illa enim petra iam erat in creatura, & per actionis modum nunc patet est nomine Christi, quae signifi-

A tudo gratiae a principio suae conceptionis, quo fuit unigenitus a patre, vt ex supradictis patet. * non ergo debuit Spiritus sanctus ad eum mitti in baptismum.

¶ 2 Præter. Christus dicitur in mundum descendisse per mysterium incarnationis, qua exinanijt semet ipsum, formam serui accipiens: sed Spiritus sanctus non est incarnatus, ergo inconuenienter dicitur, qd Spiritus sanctus descendit super eum.

¶ 3 Præter. In baptismum Christi ostendi debuit, sicut in quoddam exemplari, id quod fit in nostro baptismum: sed in nostro baptismum non fit aliqua missio visibilis Spiritus sancti, ergo nec in baptismum Christi debuit fieri visibilis missio Spiritus sancti.

¶ 4 Præter. Spiritus sanctus a Christo in omnes alios derivatur, secundum illud Ioan. 1. De plenitudine eius nos omnes accepimus: sed super Apostolos Spiritus sanctus descendit, non in specie columbae, sed in specie ignis, ergo nec super Christum debuit descendere in specie columbae, sed in specie ignis.

SED CONTRA est, quod dicitur Luc. 3. Descendit Spiritus sanctus corporali specie, sicut columba in ipsum.

RESPONDEO. Dicendum, quod hoc quod circa Christum factum est in eius baptismum (sicut Chryf. dicit super Matth.) pertinet ad mysterium omnium, qui postmodum fuerant baptizandi. Omnes autem qui baptismum Christi baptizantur, Spiritum sanctum recipiunt nisi ficti accedant, secundum illud Matt. 3. ipse vos baptizabit Spiritu sancto. Et ideo conueniens fuit, vt super Christum baptizatum Spiritus sanctus descenderet.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd sicut Augustin. dicit 15. de Trinit. absurdissimum est dicere, qd Christus cum iam triginta esset annorum, acceperit Spiritum sanctum, sed venit ad baptismum, sicut sine peccato, ita non sine Spiritu sancto. Si enim de Ioane scriptum est, quod Spiritu sancto replebitur ab utero matris suae, quid de homine Christo dicendum est, cuius carnis ipsa conceptio non carnalis, sed spiritalis fuit? Tunc ergo, idest in baptismum, corpus suum, idest Ecclesiam, prafigurare dignatus est, in qua baptizati precipue accipiunt Spiritum sanctum.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut Augustin. dicit in 2. de Trinita. Spiritus sanctus descendisse dicitur super Christum corporali specie, sicut columba, non quia ipsa substantia Spiritus sancti videretur, quae est inuisibilis, neque ita quod illa visibilis creatura in unitatem personae diuinae assumeretur: neque enim dicitur, quod Spiritus sanctus sit columba, sicut dicitur, quod filius Dei est homo ratione vniuersalis: neque etiam hoc modo Spiritus sanctus visus est in specie columbae, sicut Ioanes vidit agnum occisum in Apocalypsi, vt habetur Apocalyp. 2. illa enim visio facta fuit in Spiritu per spirituales imagines corporum, de illa vero columba nullus unquam dubitauit, quin oculis visa sit. Nec etiam hoc modo in specie columbae Spiritus sanctus apparuit, sicut dicitur 1. ad Corinth. 10. Petra autem erat Christus. Illa enim petra iam erat in creatura, & per actionis modum nunc patet est nomine Christi, quae signifi-

E

ARTICVLVS VI.

Utrum conuenienter Spiritus sanctus super Christum baptizatum descendit in specie columbae.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, qd inconuenienter Spiritus sanctus super Christum baptizatum dicatur descendisse in specie columbae. Spiritus enim sanctus habitat in homine per gratiam: sed in homine Christo fuit pleni-

stri baptismi, ergo. Antecedens est Chrysof. Consequenter p. q. 34. arti. 4. batur: quia omnes baptizati non ficti, accipiunt Spiritum sanctum, Matth. 3. Aduerte hic, quod minus respondendo determinatur, quam fuerit quatum, nam quatum est de descensu Spiritus sancti in specie columbae, & respondetur de descensu Spiritus sancti solum, nihil dicendo de specie columbae. Et hoc ideo, quia referuntur hoc secundum responsioni ad argumenta.

Homil. in Mat. in opere imper. a med. p. 2. cap. 10. m. 2.

lib. 15. ca. 26. a med. 10. 3.

li. 2. c. 6. to. 1.

Hier. in Matt. a. in die illius in opere imp. 3. Hier. in Matt. in opere imp. 3. Hier. in Matt. in opere imp. 3. Hier. in Matt. in opere imp. 3.

Hier. in Matt. in opere imp. 3. Hier. in Matt. in opere imp. 3. Hier. in Matt. in opere imp. 3.

Super Questionis trigesima nona articulum sextum. Titulus clarus ex euangelio etiam ortus. In corpore una concluso: Conueniens fuit vt super baptismum Christi Spiritus sanctus descenderet. Probatur qd in Christi baptismum factus est: pertinet ad mysterium no-

significabat: illa autem columba ad hoc tantu signi-
ficandum repente extitit, & postea cessauit, sicut flā-
ma, quae in rubo apparuit Moysi. Dicitur ergo Spiritus
sanctus descendisse super Christum, non ratione
vniōnis ad columbam: sed vel ratione ipsius colum-
bae significantis Spiritum sanctum, quae descendēdo
super Christum venit: vel etiam ratione spiritualis
gratiae, quae a Deo per modū cuiusdam descensus in
creaturam deriuatur, secundum illud Iacob. i. Om-
ne datum optimum, & omne donum perfectum, de
sursum est descendens a Patre luminum.

Hom. 11. in
Matth. ante
modū in to.

AD TERTIUM dicendum, q̄ sicut Chrysoſt. dicit
super Matth. in principiis spiritualium rerum semp
sensibiles apparēt visiones, propter eos qui nullam
intelligentiā incorporalis naturae suscipere possunt,
vt si postea nō fiant, ex his quae semel facta sunt, reci-
piāt fidem. Et ideo circa Christum baptizatum cor-
porali specie Spiritus sanctus visibiliter descendit, ut
super omnes baptizandos inuisibiliter postea crea-
datur descendere.

AD QUARTUM dicendum, quod Spiritus san-
ctus in specie columbae apparuit super Christum ba-
ptizatum propter tria. Primo quidem propter dis-
positionem, quae requiritur in baptizato, vt scilicet
non fictus accedat: quia sicut dicitur Sap. i. Spiritus
sanctus disciplinae effugiet fictum. Columba autem
est animal simplex, astutia & dolo carens vnde dici-
tur Matth. 10. Estote simplices sicut columbae. Se-
cundo ad designandum septem dona Spiritus sancti,
quae columba suis proprietatibus significat. Colum-
ba enim secus fluentia habitat, vt inde viſo accipit,
mergat se, & euadat: quod pertinet ad donum ſapi-
entiae, per quam sancti secus Scripturae diuinae
fluenta resident, ut incursum diaboli euadant. Item
columba meliora grana eligit, quod pertinet ad do-
nam scientiae, quia sancti sententias sanas, quibus pa-
ſcantur, eligunt. Item columba alienos pullos nu-
trit, quod pertinet ad donum consilii, quo sancti ho-
mines, qui fuerunt pulli, id est, imitatores diaboli, do-
strina nutriunt & exemplo. Item columba non la-
cerat rostro, quod pertinet ad donum intellectus,
quo sancti bonas scientias lacerando non peruer-
tunt, haereticorum more. Item columba felle caret,
quod pertinet ad donum pietatis, per quam sancti
ira irrationabili carent. Item columba in caernis
petrae nidificat, quod pertinet ad donū fortitudinis,
qua sani in plagis mortis Christi, qui est petra ſit-
ma, nidum ponunt, id est, suum refugium, & spem.
Item columba gemitum pro cantu habet, quod per-
tinet ad donum timoris, quo sancti delectantur in ge-
mitu pro peccatis. Tertio apparuit Spiritus sanctus in
specie columbae propter effectum proprium bap-
tismi, qui est remissio peccatorum & reconciliatio ad
Deum, columba enim est animal mansueti. Et ideo
sicut Chrysoſt. dicit super Mat. in diluuiū apparuit
hoc animal, ramum ferens oliuae, & communem or-
bis terrarum tranquillitatem annuntians, & nūc et
columba apparet in bap-
tismo, liberationē nobis de-
monstrās. Quarto apparuit Spiritus sanctus in specie
columbae super Dominum baptizatum, ad designā-
dum communem effectum baptismi, qui est cōstru-
ctio ecclesiasticae vnitatis. vnde dicitur Ephesiorum
quinto, quod Christus tradidit semetipsum, vt exhi-
beret sibi gloriosam Ecclesiam non habentem macu-
lam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, lauans eam
lauacro aquae in verbo vitae. Et ideo cōueniēter Spi-
ritus sanctus in bap-
tismo demonstratus est in specie

Homil. 11. in
Mat. pancem
ante modū
tam.

F columbae, quae est animal amicabile & gregale vnde
& Cantic. 5. dicitur de Ecclesia, Vna est colūba mea.
Super Apostolos autem in specie ignis, Spiritus san-
ctus descendit propter duo. Primo quidem ad osten-
dendum feruorem, quo corda eorum erant cōmo-
uēda. ad hoc quod Christum ubique inter pressuras
pradicaret & ideo etiam in igneis linguis apparuit.
Vnde Augustinus dicit super Ioan. * Duobus modis
ostendit visibiliter dominus Spiritum sanctum, per
columbanū super dominum baptizatum, & per ignē
super discipulos congregatos: ibi simplicitas, hic fer-
uor ostenditur. ergo ne spiritus sanctificati doli ha-
beant, in columba demonstratus est: & ne simplicitas
frigida remaneat, in igne demonstratus est. Nec te mo-
ueat, quia linguae diuinae sunt, vnitatem in columba
cognosce. Secundo: quia sicut Chrysoſt. dicit, oport-
ebat delictis ignoscere (quod fit in bap-
tismo) mansuetudo necessaria erat, quae demonstratur in colum-
ba: sed vbi adempti sumus gratiam, restat iudicij tem-
pus, quod significatur per ignem.

ARTICVLVS VII.

Prum illa columba, in qua apparuit
Spiritus sanctus, fuit uerum
animal.

Super Quaestio-
nē vigesimo octa-
uo articulo
septimo.

Tulius clarus
est.

AD SEPTIMUM sic procedi-
tur. Videtur, quod illa co-
lumba, in qua Spiritus sanctus ap-
paruit, non fuerit uerum animal.
Illud enim videtur specietenus ap-
parere, quod secundum similitu-
dinem apparet: sed Luc. 3. dicitur,
q̄ descendit Spiritus sanctus corpo-
rali specie, sicut columba in ip-
sum. non ergo fuit uera columba, sed quaedam simi-
litas columbae.

¶ 2 Præterea. Sicut natura nihil facit frustra, ita nec
Deus, vt dicitur in 1. de Celo. * sed cum columba il-
la non aduenerit, nisi vt aliquid significaret, atque p-
teriret (vt Augustinus dicit in 2. de Trinit.) frustra
fuisse uera columba: quia hoc ipsum fieri poterat
per columbae similitudinem. non ergo illa colum-
ba fuit uerum animal.

¶ 3 Præterea. Proprietates cuiuslibet rei ducunt in
cognitionem naturae illius rei. si ergo fuisset illa co-
lumba uerum animal, proprietates columbae signifi-
cassent naturam ueri animalis, non autem effectus
Spiritus sancti: non ergo videtur, quod illa columba
fuerit uerum animal.

SED CONTRA est, quod Augustin. * dicit in libro
de agone Christiano. neque hoc ita dicimus, vt do-
minum Iesum Christum dicamus solum uerum cor-
pus habuisse. Spiritum autem sanctum, fallaciter ap-
paruisse oculis hominum, sed ambo illa corpora ue-
ra esse credimus.

RESPONDEO. Dicendum, quod (sicut su-
pra dictum est *) non decebat vt filius Dei, qui est
veritas Patris, aliqua fictione vteretur: & ideo non
phantasticum, sed uerum corpus accepit. Et quia
Spiritus sanctus dicitur spiritus veritatis. vt pater Io-
an. 16. ideo etiam ipse ueram d. columbam forma-
uit, in qua appareret: licet non assumeret ipsam
in uinitatem personae. Vnde post praedicta uerba
Augustinus * subdit, sicut non oportebat ut ho-
mines falleret filius Dei: sic etiam non oport-
tebat

Inf.

In corpore una
conclusio, Colum-
ba illa fuit uerum
animal. Probatur:
Sicut ueritas uerum
hominem, ita Spiritus
uinitatis ueram
columbam, in qua
appareret, &c. & con-
firmatur hoc Aucto-
ritas Augustini.

Inf. 4.
ar. 4.
op.

In 2. de
Trinit.
c. 6. in li.
mo. 3.

C. 31. 1.
dio 10.

3. 4. 1.
quod.

D.
no. 1.
no. 2.
no. 3.
no. 4.
no. 5.